

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Střední průmyslová škola strojnická Olomouc, tř.17. listopadu 49

**Výukový materiál zpracovaný v rámci projektu „Výuka moderně“
Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.5.00/34.0205**

**Šablona: III/2 Český jazyk umění a kultura
Sada: 1**

Číslo materiálu v sadě: 3

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

Název: Starověká orientální literatura

Jméno autora: Mgr. Renata Provázková

Předmět: Český jazyk, umění a kultura

Jazyk: Čeština

Klíčová slova: mýty, hieroglyfy, Chammurapiho zákoník, epos o Gilgamešovi, Indie, vědy, Čína, Egypt, hebrejská literatura, Starý zákon

Cílová skupina: žák 1. ročníku

Stupeň a typ vzdělání: střední odborné

Očekávaný výstup: Objasní charakteristické rysy starověké literatury, zná stěžejní díla literárních památek světové literatury tohoto období. Samostatně interpretuje filmové a televizní zpracování literárních děl.

Metodický list/anotace

Na základě výkladové prezentace získá žák znalosti o starověkých orientálních literaturách a jejich nejznámějších dochovaných písemných dílech. Seznámí se také s nejvýznamnějším dílem hebrejské literatury – Starým zákonem, první částí bible .
Prezentace obsahuje i motivační úkol pro žáky.

Datum vytvoření: 11.9. 2012

Starověká literatura

Orientální literatury

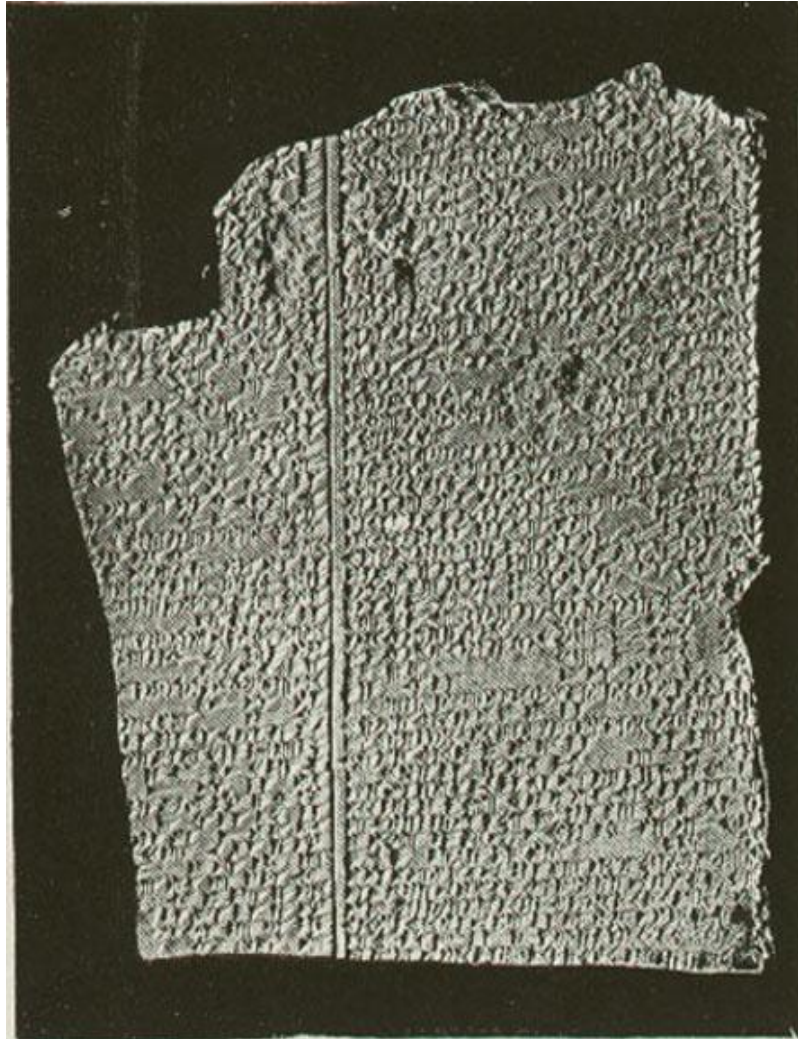
Adam a Eva

Obrázek č. 1

Sumerská a akkadská literatura

- ❖ 4. tisíciletí př.n.l. na území dnešního Iráku
- ❖ písmo – klínové na hliněných destičkách
- ❖ **Epos o Gilgamešovi** – asi 2. tis.př.n.l.
 - psán akkadsky
 - líčí dobrodružství sumerského krále
 - hledání tajemství věčného života

Tabulka s částí eposu psaná v akkadštině

Epos o Gilgamešovi

Obrázek č. 2

Gilgameš – král a hrdina

Obrázek č. 3

❖ Chammurapiho zákoník

- asi 1800 př.n.l. v Babylónu
- nejstarší zákoník
- psán na kamenném reliéfu
- napsán akkadsky
- první odborný spis
- velmi přísné zákony

Chammurapiho zákoník na monolitu z černého kamene

Obrázek č. 4

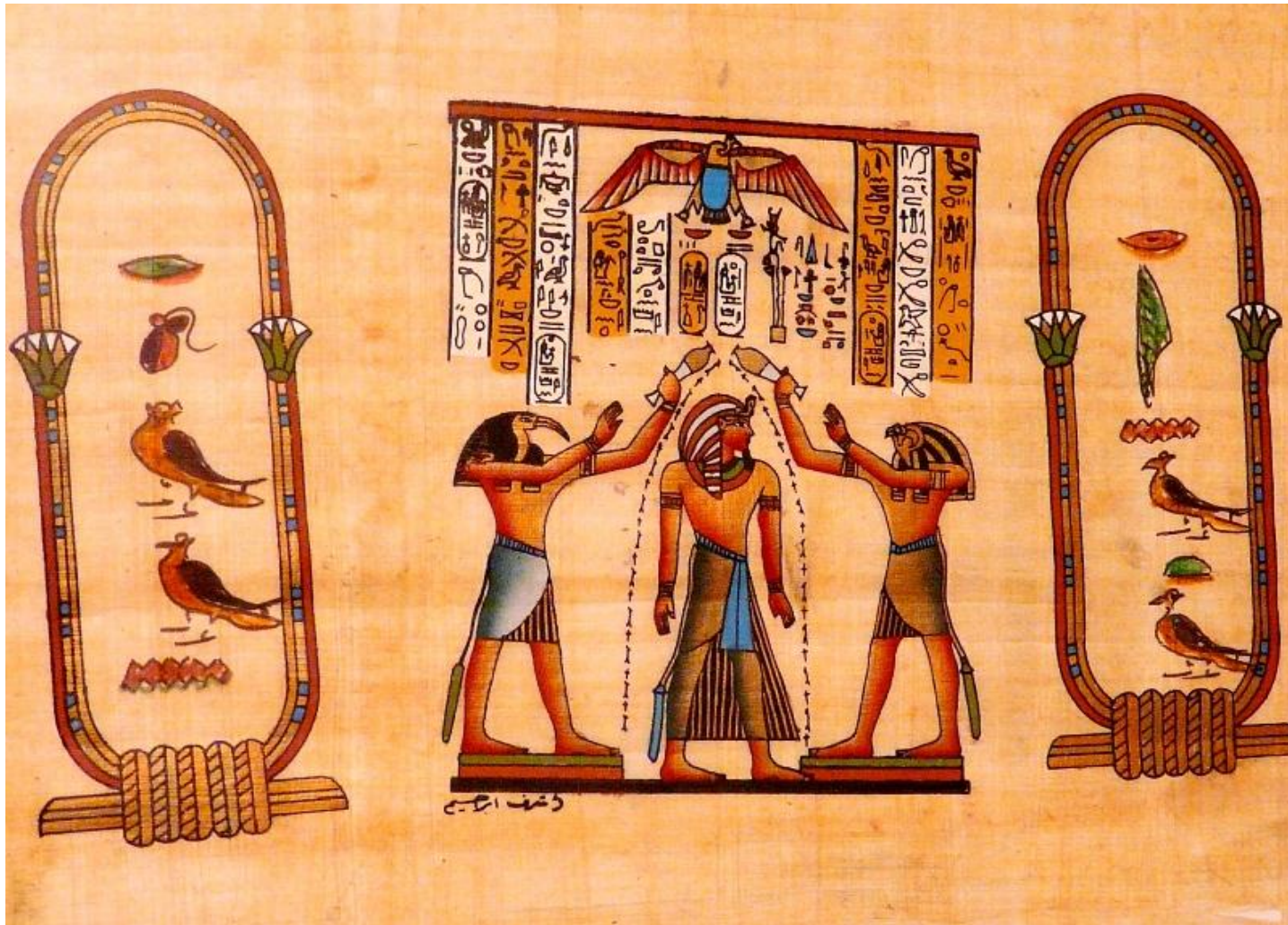
Ukázka zákonů krále Chammurapiho

- Jestliže muž ukradl syna jiného muže, bude usmrcen.
- Jestliže syn udeřil svého otce, uříznou mu jeho ruku.
- Jestliže muž proboural něčí dům, před tímto otvorem ho usmrtí a pověsí jej.
- Ten, kdo přijal z ruky zlodějovy ukradenou věc, bude usmrcen.

Staroegyptská literatura

- ❖ 4. tisíciletí př.n.l.
- ❖ vývoj písma: hieroglyfické – hieratické – démotické
- ❖ píše se na papyrus třtinovým perem
- ❖ hymny na faraony, bohy a řeku Nil – Achnatonův Hymnus na slunce
- ❖ Kniha mrtvých – rady, jak se zachovat po smrti
- ❖ životopisy – autobiografie královského úředníka Sinuheta

Papyrus s hieroglyfickým písmem

Obrázek č. 5

Hebrejská literatura

- ❖ 1. tisíciletí př.n.l.
- ❖ navazuje na literaturu Mezopotámie
- ❖ **Starý zákon**
- ✓ liturgické, právnícké, historické a literární texty
- ✓ první část Bible
- ✓ překlady se objevují od 2. stol.n.l

Starý zákon

- **Tóra** = 5 knih Mojžíšových (řecky Pentateuch)
- **Proroci** – skutky a výroky proroků, předpovídali příchod Mesiáše – Krista
- **Svaté spisy:**
 - obsahují básnické knihy Žalmů, Jób, Přísloví, Pět svitků aj.
 - biblické příběhy

Desatero

**Pergamen (612x502 mm)
z r. 1768 od Jekuti'ela
Sofera zpodobňující
Desatero
z r. 1675 v
amsterdamské synagoze
Esnoga**

Obrázek č. 6

Desatero

Rukopis s
Desaterem
z 2. století, tzv.
Nashûv papyrus

Obrázek č. 7

Úkoly:

1. Které biblické příběhy obsahuje Starý zákon? Vypište je a nejznámější z nich převyprávějte i podle filmových zpracování.
2. 1. kniha Mojžíšova obsahuje knihu o vyvedení Židů z Egypta. Jak se nazývá?
3. Mojžíš dostal od Boha na hoře Sinaj Desatero. Co obsahuje? Dohledejte informace.

Indická literatura

- Stará 3 a půl tisíce let
- Nejstarší texty :

- ✓ **védy**

- ✓ **upanišady**

psány ve verších, jejich obsahem jsou úvahy o smyslu života a o světě

- epos **Rámájana** - opěvuje život a činy prince Rámy

Čínská literatura

- Zahrnuje prvky buddhismu, konfucianismu a taoismu
- **konfucianismus** - velký filozof Konfucius (5.stol.př.n.l.) klade důraz na mravní sílu a ušlechtilost, mravní zásady, na nichž vzniká společnost
- **budhismus** – mysl je zapotřebí očistit cvičením v koncentraci (jóga) a meditací

- **taoismus** – hlavní čínské filozofické učení (6. stol.př.n.l.), za nejvyšší hodnotu se považuje vnitřní harmonie a splynutí s přírodou, zakladatelem je Lao –c’
- Texty psány štětcem na hedvábí čínským znakovým písmem, **Knihá písni** – soubor básní

Perská literatura

- 7. století před naším letopočtem
- Rozvíjí se na území dnešního Íránu
- Nejstarší památka – **Avesta**
- ✓ sbírka náboženských textů – báje, modlitby, mýty
- ✓ tradována ústně

Odkazy:

Použité zdroje: internet

Dostupný pod licencí GNU Free Documentation License na www:

Obrázek č. 1

AUTOR NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 11.09.2012]. Dostupný na WWW:
< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Codex_Aemilianensis.jpg >

Obrázek č. 2

AUTOR NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 11.09.2012]. Dostupný na WWW:
< <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:GilgameshTablet.jpg> >

Obrázek č. 3

AUTOR NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 11.09.2012]. Dostupný na WWW:
< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hero_lion_Dur-Sharrukin_Louvre_AO19862.jpg >

Obrázek č. 4

AUTOR NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 11.09.2012]. Dostupný na WWW:
< <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Code-de-Hammurabi-1.jpg> >

Obrázek č. 5

Mgr. Renata Provázková – Papyrus s hieroglyfickým písmem. Vlastní fotografie, 11.09.2012

Obrázek č. 6

SOFER, Jekuthiel. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 11.09.2012]. Dostupný na WWW:
<<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Decalogue_parchment_by_Jekuthiel_Sofer_1768.jpg>

Obrázek č. 7

AUTOR NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 11.09.2012]. Dostupný na WWW:
< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:2nd_century_Hebrew_decalogue.jpg >